

Öğrencilerin Çizdikleri Resimlerde Sosyal Bilgiler Kavramı

Social Studies Concept Within Pictures Of Students

Elvan YALÇINKAYA

Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, Niğde, Türkiye.

Makalenin Geliş Tarihi: 30.12.2013

Yayına Kabul Tarihi: 10.03.2015

Özet

Araştırmanın amacı, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler kavramına ilişkin algılarını çizdikleri resimlerle belirleyebilmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmede, çizdikleri resimde ne anlatmak istediklerini açıklamışlardır. Araştırma sonucunda, sosyal bilgiler kavramına yönelik dört tema oluşturulmuştur. Bu temalar; tarih odaklı sosyal bilgiler; coğrafya odaklı sosyal bilgiler; vatandaşlık bilgisi odaklı sosyal bilgiler ve disiplinlerarası yaklaşım odaklı sosyal bilgiler olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmaya katılan öğrenciler genelde sosyal bilgiler kavramını tek bir disipline (tarih, coğrafya gibi) özgü resimler yaparak anlatmışlardır. Birden fazla disipline özgü resimler çizen öğrencilerin sosyal bilgilerin çok sayıda disiplinden yararlandığını fark ettikleri görülmektedir. Araştırma sonuçları program hazırlayıcılarının, akademisyenlerin, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin dikkate almasını gerektiren hususlar içermektedir.

Anahtar sözcükler: Sosyal Bilgiler, Disiplinlerarası Yaklaşım, Nitel Araştırma.

Abstract

Indicating the perception of primary school 6th grade students about social studies concept with pictures they drew is the aim of this research. Qualitative research method has been used within this work. Students have explained what they meant with their pictures through interviews. In the end of this research, four themes have been formed about the social studies concept. These themes are social studies focused on history, social studies focused on geography, social studies focused on citizenship knowledge and social studies focused on interdisciplinary approach. Students participated within this research explained social studies concept generally by drawing pictures particular to only one discipline (history, geography). It has been seen that students drawing pictures particular more than one discipline recognized that social studies utilize several disciplines. The results of this research include the situations those authorities of educational programs, academics, teachers of social studies and primary school should care about.

Keywords: Social Studies, Interdisciplinary Approach, Qualitative Research.

1. Giriş

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin en önemli amaçlarından birisi, yaşadığı topluma uyum sağlayabilen bireyler yetiştirebilmektir. Çocuk okulda, toplumda karşılaştığı problemlere çözümler üretebilme yeterliliği kazanabilmelidir. Bu sayede çocuk okulda kazandığı bilgi, beceri, tutum ve davranışlar sayesinde içinde yaşadığı toplumun etkin bir üyesi olabilecektir. Öğrencinin sosyalleşme sürecinde sosyal bilgiler dersinin önemli bir yeri vardır. Barr, Barth ve Shermis (1978), NCSS (1994), Öztürk (2007) sosyal bilgiler eğitiminin amacının etkin vatandaşlar yetiştirme olduğunu belirtmektedirler.

Sosyal bilgiler kavramına ilişkin ülkemizde ve dünyada çok farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. “Sosyal Bilimler” ile “Sosyal Bilgiler” kavramlarının çoğu kez eş anlamlı olarak kullanıldıkları görülmektedir. Ancak eğitim-öğretim süreci içinde, bu iki kavramın farklı olarak ele alındıklarını belirtmek gerekir. Sosyal bilgiler öğretiminde içerik, genellikle sosyal bilimlerle ilgili olan disiplinlerden seçilmektedir. Bu bakımdan sosyal bilimler ile sosyal bilgiler, birer kavram olarak eş anlamlı olmasalar bile, aralarında yakın ilişki vardır (Sözer, 1998). Sosyal bilgiler, sosyal bilimler alanına giren çeşitli disiplinin ürettiği bilgileri kullanan bir çalışma alanıdır. Sosyal bilimlere ait bilimsel bilgiler, sosyal bilgilerde çocuğun seviyesine uygun bir biçimde düzenlenir.

Sönmez’e (1996: 3) göre sosyal bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda ele alınan dirik bilgilerdir. Sosyal bilgiler eğitimiyle ilgili bilgi üreten ve bu alanda uluslararası en büyük kuruluşlardan birisi olan ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) ise, sosyal bilgileri şu şekilde tanımlamıştır: Sosyal bilgiler, vatandaşlık yeterlikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Brewer (2003)’e göre 21.yüzyıla girerken NCSS’nin yaptığı bu tanım sosyal bilgiler öğretimi için önemli bir köşe taşı olmuştur.

Sosyal bilgiler dediğimiz zaman, bireyin incelenmesi, onun sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşimi ve bu etkileşiminin dünkü, bugünkü ve yarınki şekillerinin gözden geçirilmesi ile karşılaşırız. Böylece bu derste çocuk, normal gelişimi içerisinde yaşam yollarını öğrenirken, insanların birbirleriyle ilişkileri üzerinde de durur. İnsanların birbirleriyle ilişkilerinin öğrenilmesi, sosyal bilgilerin en çok önem verdiği hususlardan biridir. İnsanların yalnız birbirleriyle olan ilişkileri de yeterli sayılmaz. İnsanların sosyal kurumlarla, eşya ve dünya ile olan ilişkileri de önemli bir yer alır. İnsanların giyecek, yiyecek, korunma gibi ihtiyaçlarının karşılanması, toplumdaki gelenek ve göreneklerin bilinmesi sosyal problemlerin çözümü ile ilgili yolların ve daha iyi yaşamayı sağlayacak koşulların araştırılması sosyal bilgilerin esas çalışma alanlarıdır. Bu anlamda sosyal bilgiler, kültürel mirası, onun günümüzdeki yaşayan özelliklerini ve bunların yaşamımıza etkilerini, insanların sosyal ve fiziki çevreleriyle olan ilişkilerini esas alan bir derstir (Güngördü, 2001:130).

Bir toplumda yaşayan insanların, o toplumun yaşayışı, ilişkileri, kültürü, dünya toplumları içindeki yeri, çeşitli uluslarla bağlantıları konusundaki temel ve genel bilgilerinin önemli bir bölümünü “Sosyal Bilgiler” oluşturmaktadır. Ancak, Sosyal Bilgiler; Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi gibi günümüzde ilköğretim programlarında yer alan; aslında “Sosyal Bilimler” denilen Sosyoloji, Ekonomi, Psikoloji, Antropoloji vb. gibi disiplinlerden seçilerek, o yaşlardaki öğrencilerin düzeyine uygun, daha somut ve daha yalın özelliklere sahip duruma getirilen konuları içermektedir. Son yıllarda, toplumsal gelişmelerin hızlanması ve bilimsel bilginin hızla artmasıyla, ortaya çıkan bilgi patlaması sonucu, sosyal bilimler içinde yeni yeni disiplinler oluşmakta ve disiplinlerarası çalışmalar giderek önem kazanmaktadır (Sözer, 1998). Sosyal bilgiler, disiplinlerarası bir çalışma alanı olarak içeriğini belirlerken sosyal bilimler alanına giren disiplinlerden yararlanmaktadır. Sosyal bilimler alanına giren tüm konular aynı zamanda sosyal bilgilerin konusunu teşkil edebilir. Çünkü sosyal bilgiler çok geniş bir çalışma alanıdır ve etkin vatandaşlar yetiştirebilmek amacıyla kullanacağı bilgileri sosyal bilimlerden almaktadır.

İnsanın yaşamında kullandığı ve zorunlu olan, onun daha kolay, mutlu ve rahat yaşamasını, kendini gizilgüçleri doğrultusunda geliştirip gerçekleştirmesini sağlayan tüm toplumsal olgular ve ilişkiler sosyal bilgilerin kapsamı içine girebilir. Sosyal bilgiler bir bakıma tüm sosyal bilimlerin kesiştiği bir alan olarak düşünülebilir (Sönmez, 1996). Safran’a göre (1993:2), sosyal bilimlerin değişimi ve sürekliliği inceliyor olması, bireyi toplumsallaştırma amacı güden eğitimde sosyal bilimlerin etkin bir yer kazanmasına yol açmış ve eğitimin hem bir sosyal bilim dalı, hem de sosyal bilimlerin uygulama alanı durumuna gelmesi sosyal bilgiler kavramını meydana getirmiştir.

Eğitimde sosyal bilimler her zaman çok önemli yere sahip olmuş, geçmişten günümüze ülkemizdeki ilköğretim okullarında sosyal bilimler eğitimi bazen tek disiplinli yaklaşım, bazen de disiplinlerarası yaklaşım esas alınarak sürdürülmüştür. Günümüzde sosyal bilimler eğitimi ilköğretim okullarında disiplinlerarası yaklaşıma göre verilmektedir. Sosyal bilgiler dersini MEB (2005); tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi hukuk ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal Bilgiler dersi içerik olarak bireylerin sosyal ve kültürel yaşantılar edinmeleri, bu konuda birikim ve deneyim sahibi olmaları için de en uygun derstir. Çünkü bu derste öğrenciler, bir yandan içinde yaşadıkları toplumun geçmişini ve bugünü öğrenirken, diğer yandan da diğer toplumlar hakkında bilgi edinirler. Böylesine kapsamlı bir içerik onlara, insanlığın yüzyıllardan beri oluşturduğu zengin ve kültürel deneyimi tanıma fırsatı verir (Öztürk ve Otluoğlu, 2002: 40).

Yukarıdaki tanımlara baktığımızda sosyal bilgiler kavramının çok farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Brewer (2003:53) 21. yüzyıldaki sosyal bilgiler algısının değişmekte olduğunu ve sosyal bilgilerin doğası konusunda eğitimciler arasında bir fikir birliğinin olmadığından bahsetmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler kavramına ilişkin algılarını çizdikleri resimlerle belirleyebilmektir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

Öğrenciler sosyal bilgiler kavramını resimlerine nasıl yansıtmışlardır?

Öğrencilerin resimlerdeki sosyal bilgiler kavramına ilişkin düşünceleri arasında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

2. Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerin sosyal bilgiler kavramına yönelik algıları çizdikleri resimler ve görüşmeler aracılığıyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Leitch (2008) uzun yıllardır psikoloji ve psikoterapi alanında yararlanılan çocuk çizimleri, son yıllarda çocukların bilgi ve deneyimlerini ve onların dünyasını onların bakış açısıyla anlamak için kullanıldığını ifade etmektedir (Akt, Ersoy ve Türkan, 2010). Son yıllarda öğrencilerin herhangi bir konuya veya kavrama ilişkin algılarını çizdikleri resimler aracılığıyla belirleyen çok sayıda çalışmadan (Ayva, 2010; Ersoy & Türkan, 2009; Ersoy, 2010; Ersoy & Türkan, 2010; Güven & Karataş, 2004; Kaya, Doğan & Öcal, 2008; Leitch & Mitchell, 2007; Pehlivan, 2008; Seçgin, Yalvaç & Çetin, 2010) yararlanılmıştır.

Katılımcılar

Araştırma Sakarya ili Pamukova İlçesi Yenice İlköğretim Okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya toplam 19 öğrenci katılmıştır. Öğrenciler 6.sınıfa devam etmektedirler. Araştırmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme (Yıldırım ve Şimşek, 2005:112) yararlanılmıştır. Araştırma, çalışma grubundan elde edilen bulgularla sınırlı tutulmaktadır. Bu çalışmada öğrencilerden elde edilen bulguların derinlemesine incelenmesi amaçlandığından az sayıdaki öğrenci ile yürütülmesi uygun görülmüştür. Yıldırım ve Şimşek (2005)'e göre araştırmaya katılanlardan toplanacak verinin miktarı arttıkça örnekleme dâhil edilmesi gereken bireylerin sayısı azalmaktadır. Nitel araştırmada asıl amaç, araştırılan konu ile ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır. Bunun için de toplanan verilerin ayrıntılı ve derinlemesine olması ve araştırmaya konu olan bireylerin görüş ve deneyimlerinin mümkün olduğu ölçüde doğrudan sunulması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri öğrencilerin çizdikleri resimler ve öğrencilerle yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Öğrencilerden ilk olarak sosyal bilgiler kavramına ilişkin duygu ve düşüncelerini içeren bir resim çizmeleri istenmiştir. Öğrenciler çizdikleri resimlere ad ve soyadlarını yazmışlardır. Öğrenciler çizdikleri resimleri çeşitli boyalar kullanarak renklendirmişlerdir. Genellikle bireylerin herhangi bir konu hakkındaki fikirlerini ve kavramsal yapılarını ortaya koymaya amaçlayan çalışmalarda kullanılan çizim (drawing) yönteminin (White&Gunstone, 1992; Akt, Güven ve Karataş, 2004) kullanıldığı çalışmada öğrencilerin çizimlerini detaylı olarak açıklamaları, çizimlerde hangi noktalara vurgu yaptıklarını öğrenmek, öğrencilerin çizimlerini yanlış yorumlamak ve bu yolla geçerliliği artırmak için önemlidir (Güven ve Karataş, 2004; Sadık, Çakan ve Artut, 2011). Bu amaçla öğrencilerle çizimleri ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Öğrenciler görüşmede çizdikleri resimde ne anlatmak istediklerini açıklamışlardır. Bunun yanında araştırmacı tarafından da yeri geldikçe ek sorular yöneltilmiştir. Öğrencilerin çizdikleri resimler ve öğrencilerle yapılan görüşmeler bu araştırmanın verilerini oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Öğrencilerin çizdikleri resimler ve öğrencilerle yapılan görüşmeler içerik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek, organize etmektir (Sadık, Çakan ve Artut, 2011). İlk olarak anlaşılamayan resimler tespit edilmiştir. Daha sonra ise iki uzman tarafından resimler ve görüşmeler, önceden hazırlanmış olan kod listesinden yararlanarak kodlama yapılmıştır. Analiz esnasında ortaya çıkan yeni kodlar da kod listesine eklenmiştir. Bu iki uzmanın kodlamaları karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmada “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilmiştir. Güvenirlik hesaplamasında Miles ve Huberman (1994)’ın formülü kullanılmıştır. Araştırmanın güvenirlik hesaplaması % 90 olarak belirlenmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada, öğrencilerin sosyal bilgiler kavramına ilişkin yaptıkları resimler ve bu resimlerle ilgili olarak öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda dört tema oluşturulmuştur. Bu temalar; “*tarih odaklı sosyal bilgiler*”, “*coğrafya odaklı sosyal bilgiler*”, “*vatandaşlık bilgisi odaklı sosyal bilgiler*” ve “*disiplinlerarası yaklaşım odaklı sosyal bilgiler*” olarak sınıflandırılmıştır.

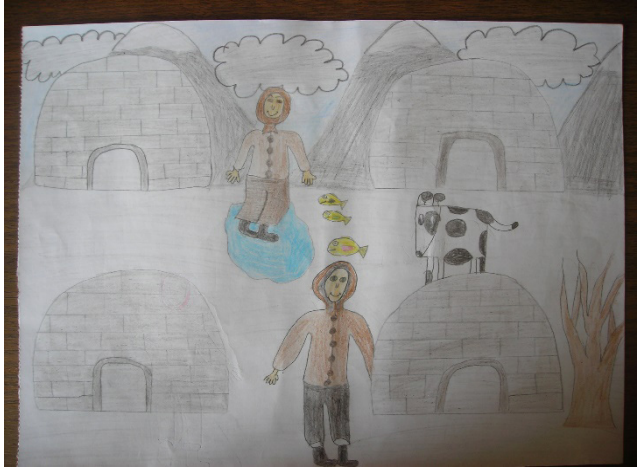
Çalışmaya katılan öğrencilerden 5’i coğrafya ve 4’ü de tarih bilimine özgü resimler yaparak sosyal bilgiler kavramını anlatmaya çalışmışlardır. Çalışmaya katılan öğrencilerin 4’ü vatandaşlık bilgisi alanıyla ilgili resimler yapmışlardır. Birden fazla disiplini (tarih, coğrafya, ekonomi, vatandaşlık vs) kullanarak resim yapan öğrencilerin sayısı ise 6’dır. Bu bölümde öğrencilerin çizdiği resimlere yer verilmiştir. Bunun

yanından öğrencilerin resimle ilgili görüşleri değişiklik yapılmadan orijinal biçimleriyle verilmiştir.

Tema 1: Coğrafya Odaklı Sosyal Bilgiler

Bu temaya ilişkin öğrencilerin resimleri ve görüşlerinden bazı örneklerle aşağıda yer verilmiştir:

Esra, çizdiği resimde Kutupta Eskimoların yaşayışını ve doğal çevreyle olan ilişkilerini anlatmıştır. Esra Eskimoların yaşayışlarının çok ilgisini çektiğini bunu sosyal bilgiler dersi sayesinde öğrendiğini ifade etmiştir. Görüşme sırasında Esra, “Bizler Türkiye’de dört mevsim yaşarken Kutupta hep kış. Eskimoların yaşamı zor. Coğrafya konuları sayesinde bunları öğreniyoruz” şeklindeki ifadeleriyle sosyal bilgiler dersinde coğrafya konularının önemli olduğuna vurgu yapmaktadır.

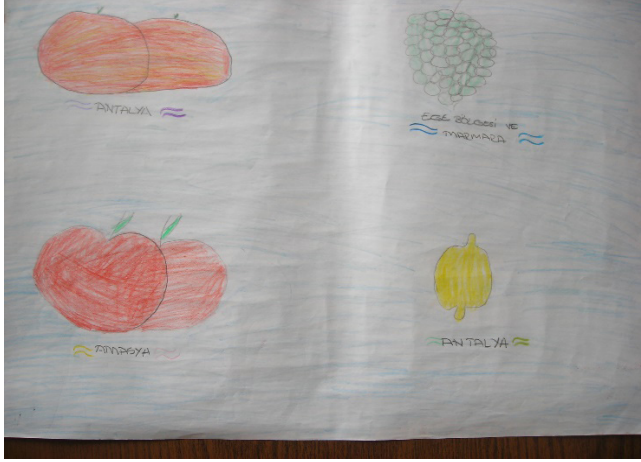
Resim 1. Eskimoların Yaşamı (Esra)

Fatih sosyal bilgiler kavramın ilişkin düşüncelerini bir Türkiye haritası çizerek aktarmıştır. Bu öğrenci sosyal bilgiler dersinin ülkemizin önemli coğrafi özelliklerini ve konumunu çok önemseydiğini düşünmektedir. Fatih, yapılan görüşmede resmini şu şekilde açıklamıştır:

“Sosyal bilgiler denilince Türkiye aklıma geliyor. Biz sosyal bilgilerde ülkemizi öğreniyoruz. Coğrafyasını görüyoruz. Türkiye’nin dünyada çok önemli bir yerde olduğunu söylüyoruz. Ben çizdiğim bu resimle bunları anlatmak istedim. Resimde denizlerimize yer verdim. Komşularımızı gösterdim. Ben bütün bunları sosyal bilgilerde öğrendim”

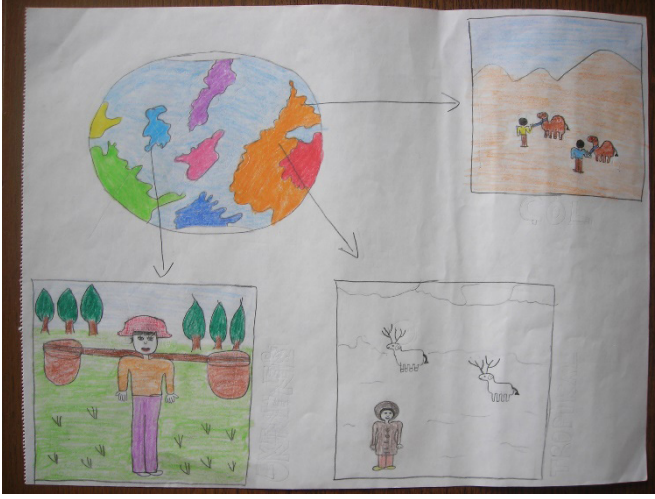
Arzu ise resminde portakal, üzüm, elma ve limon resmi çizmiştir. Bunların altına ise nerelerde yetiştiğini yazmıştır. Bu öğrenci ile yapılan görüşmede ise resmini

“ülkemizde Antalya’da portakal yetişiyor. Mesela Amasya elmasıyla meşhur. Üzüm en çok Ege ve Marmara’da yetiştiriliyor. Sosyal bilgiler denince bunlar aklıma geldi. Ülkenizin tarım zenginliğini anlatmak istedim. Bunlar ülkemiz için önemli” biçiminde açıklamıştır. Öğrenci yaptığı resimde ve görüşmede sosyal bilgiler kavramına coğrafya konularını önemseyerek yaklaşmaktadır.

Resim 2. Tarım Ürünleri (Arzu)

Sevgi’nin çizdiği resme baktığımızda bir Dünya haritası ve oklarla çeşitli iklim alanlarını yansıtan betimlemelere yer verdiğini görmekteyiz. Sevgi yaptığı bu resimde, “Dünyada çok farklı iklimler var. Biz burada kış yaşarken bazı yerlerde yaz. Sosyal Bilgiler dersinde biz bunları gördük. Ben bunları anlatmak istedim. Bazı yerlerde çöl var. Kutuplar mesela hep soğuk, Görmüştük bazı Asya ülkelerinde hep yağmur var. Bunlar çok tuhaf geldi bana” biçimindeki açıklamalarıyla sosyal bilgilere coğrafya açısından bakmaktadır.

Resim 3. Dünya İklim Bölgeleri (Sevgi)

Tema 2: Tarih Odaklı Sosyal Bilgiler

Elif resmine ilk insanların yaşayışlarını yansıtmıştır. Resimde mağarada yaşam, avcılık ve tarım konularına yer vermiştir. Resimde avını taşıyan bir erkek ve tarımla uğraşan bir kadın vardır. Bu öğrenciyle yapılan görüşme ve resimde anlatılanlar arasındaki paralellik Elif'in "sosyal bilgiler dersinde en çok tarih konularını görüyoruz. Ben o yüzden bu resimde geçmişte yaşayan insanları anlattım. İlk insanlar sonradan avcılığı ve tarımı öğrendiler. Ben resimde bunları anlattım" biçimindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Öğrencinin resmine ve anlattıklarına baktığımızda bu öğrencinin sosyal bilgiler kavramına tarihi açıdan yaklaştığını ifade edebiliriz. Öğrencinin bu yaklaşımını geçmiş sosyal bilgiler müfredatlarında ve hâlihazırda uygulanmakta olan sosyal bilgiler müfredatında da görebilmekteyiz. Sosyal bilgiler müfredatında öğrenme alanları belirlenmiş ve bu öğrenme alanları ile ilişkili ünitelere yer verilmiştir. Bazı ünitelerin içeriğinde tarih konularının yoğunlukta olduğunu görmekteyiz. Örneğin "Kültür ve Miras" öğrenme alanında 4. sınıfta "Geçmişimi Öğreniyorum", 6. sınıfta "İpek Yolunda Türkler" ve 7. sınıfta "Türk Tarihinde Yolculuk" ünitelerinin tarihi konuların merkeze alınarak hazırlandığını söyleyebiliriz. Öztürk (2007:41)'e göre tarih, XX. yüzyıl boyunca sosyal bilgiler programlarında önemli bir yere sahip olmuştur. İngiltere gibi tek disiplinli program geleneğinin süregeldiği ülkeler bir yana, disiplinlerarası sosyal bilgiler geleneğinin doğduğu ülke olan ABD'de dahi, kültürel mirasın aktarılmasında başrol oynadığı varsayılan tarih, önemini korumuştur. Bu durum Türkiye için de geçerlidir (Öztürk, 2007:41).

Resim 4. İlk İnsanlar ve Yaşayışları (Elif)

Ömer'in çizdiği resimde çeşitli gök cisimleri, bunları gözlemleyen bir insan, ziggurat tapınağı yer almaktadır. Ömer sosyal bilgiler kavramına bakış açısını "geçmişte Sümerler ziggurat tapınakları yapmışlar. Çok yüksekmiş. Gökyüzünü incelemişler. Böylece astronomi bilimini başlatmış. Geçmişte bunun gibi şeyler olmuş. Sosyal bilgiler bunlar olduğu için ben sosyal bilgileri böyle anlattım. Geçmişti öğretiyor. Sosyal bilgilerde tarih çok fazla" diyerek açıklamıştır. Tarih bilimini sosyal bilgiler kavramıyla ilişkilendirmiştir.

Resim 5. Sümerler ve Astronomi (Ömer)

Tema 3: Vatandaşlık Bilgisi Odaklı Sosyal Bilgiler

Mehmet kâğıdı ikiye ayırarak bir tarafına haklar (okula gitmek), diğer tarafına ise sorumluluk (ödev yapmak) yazmıştır. Çizdiği resimde vatandaşlık kavramına özgü bilgilere yer vermiştir. Resimde okula giderek eğitim hakkını kullanan ve aynı zamanda okuldaki sorumluluğunu yerine getirmesi gereken bir öğrenciyi yansıttığını belirtmektedir. Mehmet, hak ve sorumluluk kavramını ve bunun sosyal bilgilerle ilişkisini “*her insanın hakkı olduğu gibi sorumlulukları da var. Mesela biz öğrenciyiz okula gelme yani eğitim hakkımız var. Ama sorumluluklarımız da var. Bunu bilmemiz gerekir. Ben sosyal bilgiler denilince bunları anlatmak istedim. İlk aklıma bu geldi. Bu derste tabi sadece bunlar yok. Tarih ve coğrafya da var. Ama bence en önemlisi resimde anlattığım yani haklarımızı ve sorumluluklarımızı öğrenmemiz. Diğer derslerde bu kadar çok öğrenemiyoruz haklarımızı*” diyerek açıklamaktadır. Öztürk (2007:22) sosyal bilgilerin doğrudan vatandaşlık eğitimi üzerine odaklanmış tek ders olma özelliğine sahip olduğunu ifade etmektedir. Çalışmaya katılan bu öğrencinin resmine yansıttıkları ve açıklamalarının da bu yönde olduğu görülmektedir.

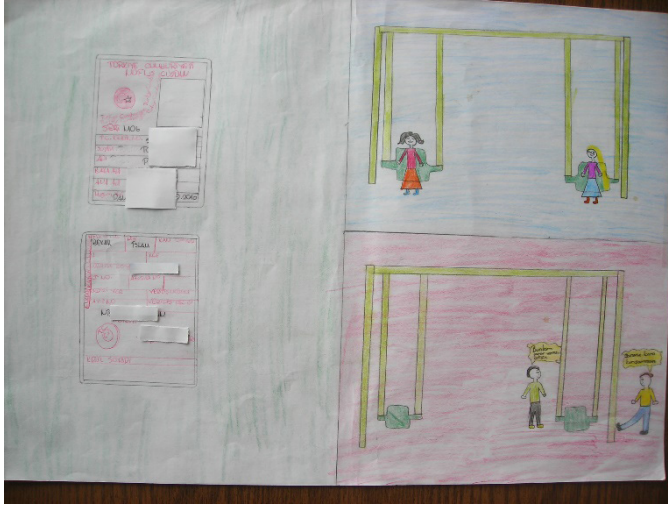

Resim 6. Hak ve Sorumluluklar (Mehmet)

Pinar da kâğıdı ikiye ayırarak iki tarafta da vatandaşlık bilgisi ile ilgili konuları yansıtmıştır. Kâğıdın bir tarafında nüfus cüzdanı, diğer tarafında ise devlet malına zarar veren ve onu uyararı resmetmiştir. Öğrencinin sosyal bilgiler denilince aklına Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu gelmiştir. Yapılan görüşmede bu öğrenci resmini şu şekilde anlatmıştır:

“Resimde ben bu ülkenin vatandaşı olduğumu anlatmak istedim. Bunun için nüfus cüzdanımı çizdim. Ayrıca bazıları devlet malına zarar veri-

yor. Onları uyarmalıyız. Mesela parklarda oynuyoruz. Herkes oynayabilir. Çünkü hepimizin. Zarar verenleri ise uyarmak gerek, devletimizin gelişmesi için. Bunlar sosyal bilgilerle ilgili bence. Sosyal bilgiler denince bu ve buna benzer şeyler aklıma geldi ve çizdim”

Resim 7. Vatandaşlık Hak ve Sorumlulukları (Pınar)

Tema 4: Disiplinlerarası Yaklaşım Odaklı Sosyal Bilgiler

Ezgi çizdiği resimde sosyal bilgiler kavramını birden fazla disiplini konu edinerek anlatmıştır. Öğrenci kâğıdına beş farklı konuyu resmetmiştir. Öğrenci sosyal bilgiler kavramını; balıkçılık, askerlik yapma, doğal çevre, dilekçe ve madenleri çizerek anlatmıştır. İnsanın doğal ve toplumsal çevresi ile ilgili konulara yer verdiğini belirtmektedir. Çizdiği resimle ilgili olarak görüşlerini, “sosyal bilgiler denince yaşadığımız çevre aklıma gelir. Çünkü sosyal bilgiler insanları anlatır. Doğamız, yaşamımız hep sosyal bilgilerde var. Mesela ben madenleri çizdim. Yaşamımızda çok önemli, ekonomimiz için çok önemli. Askerlik yapan bir insan çizdim. Bu vatandaşlık görevi. Dilekçe çizdim. Bizler vatandaş olarak dilekçe yazma hakkımızı sosyal bilgilerde öğrendik.” biçiminde ifade etmiştir. Öğrencinin balık tutan insan ve madenler figürü ile hem coğrafya hem de ekonomiye; asker ve dilekçe figürü ile vatandaşlık bilgisi ve sosyolojiye; doğa figürü ile coğrafyaya odaklandığını söyleyebiliriz. Öğrencinin resminde ve anlattıklarında birden fazla disipline vurgu yaptığını görmekteyiz. Bu öğrenci sosyal bilgileri tek bir disiplinle (coğrafya, tarih, vatandaşlık gibi) ilişkilendirerek anlatmamıştır. Sosyal bilgilerin birden fazla disiplinle bağlantısına dikkat çekmiştir.

Resim 8. Doğa ve Toplum (Ezgi)

Derya ise kâğıdı 6 eşit parçaya ayırarak her birinde farklı bir şey anlatmıştır. Öğrenci kâğıdına vergi dairesini, Dünyanın şeklini, deniz kenarındaki insanları, parkta oynayan çocuğu, ateşin bulunuşu ve sosyal bilgiler ders defterini çizmiştir. Derya ile yapılan görüşmede yaptığı resmi şu şekilde anlatmıştır:

“Ben bu resimde sosyal bilgiler denince tek bir şey aklıma gelmediği için çok şey çizdim. Mesela sosyal bilgilerde tarih konuları var, coğrafya konuları var, çok şey var. Bunları anlattım. Bunun için altı farklı resim yaptım. İlk vergi vermenin önemini anlatmak istedim. Sonra Dünya’yı çizdim. Önemli çizgileri gösterdim. İklim konusunu tatil yapanlarla anlattım. Sosyal bilgilerde hak ve sorumluluklarımızı öğreniyoruz. Mesela parkta oynamak hakkımız. Bunu anlattım. Sosyal bilgilerde tarih de var. Bunu ateşi bulan insanlarla anlatmak istedim. Ben bu dersi çok sevdiğim için son olarak defterimi çizdim ve sosyal bilgileri çok sevdiğimi yazdım”

Resim 9. Sosyal Bilgilere Çok Yönlü Bakış (Derya)

Kağan ise kâğıdı 4 parçaya ayırarak her birinde farklı konuları resmetmiştir. Çizdiği resimde ve yapılan görüşmede öğrencinin sosyal bilgiler kavramına çok yönlü bir bakış açısı olduğunu söyleyebiliriz. Sosyal bilgiler kavramına çok disiplinli bir kavram olarak bakmakta olduğunu ifade edebiliriz. Resimle ilgili görüşlerini “sosyal bilgiler denilince çok şey aklıma geldi. Ama sadece bunları çizebildim. İlk resimde eskiden yaşayan insanları çizdim ve bunu bir ressam çiziyor. Sonra Türkiye haritasını çizdim. Sonra eskiden insanları eşyalarıyla Tümüls denilen yerlere gömerlermiş onu çizdim. Son resimde de selamlaşan, savaşan insanları ve yanardağı çizdim. Aynı anda çok şey olabiliyor çünkü” biçiminde anlatmıştır.

Resim 10. Çok Disiplinli Sosyal Bilgiler (Kağan)

İlknur çizdiği resimde sosyal bilgilerin çok boyutluluğunu düşünce baloncuğu ile anlatmaya çalışmıştır. Baloncuya baktığımızda sosyal bilgiler kavramını çok sayıda disiplini kullanarak açıkladığını görmekteyiz. Bu husustaki düşüncelerini “sosyal bilgiler kavramını düşünen bir kız çocuğu çizdim. Bu kızın sosyal bilgiler denince çok şey aklına geliyor. Örneğin ekonomi konuları aklına geliyor. Bunu 1 TL ile gösterdim. Dünya'nın şekli, dilekçe hakkı, anayasa, Türk bayrağı, eğitim hakkı, Türkiye haritası bunları da çizdim. Sosyal bilgiler çok karışık bence. Çok şey var içinde. Bu resimle bunu anlatmak istedim. Bu yüzden sosyal bilgiler yazısını da çok renk kullanarak boyadım” şeklinde açıklamaktadır.

Resim 11. Rengârenk Sosyal Bilgiler (İlknur)

4. Sonuç ve Tartışma

Araştırmada, öğrencilerin sosyal bilgiler kavramına ilişkin bakış açıları “*tarih odaklı sosyal bilgiler*”, “*coğrafya odaklı sosyal bilgiler*”, “*vatandaşlık bilgisi odaklı sosyal bilgiler*” ve “*disiplinlerarası yaklaşım odaklı sosyal bilgiler*” olmak üzere dört tema şeklinde sınıflandırılmıştır. Benzer biçimde Barr, Barth ve Shermis (1978) sosyal bilgiler kavramını “vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler”, “sosyal bilim olarak sosyal bilgiler” ve “yansıtıcı inceleme olarak sosyal bilgiler” şeklinde sınıflandırarak incelemişlerdir. Nelson (2001), sosyal bilgilerin yüzyılı aşan tartışmalı bir akademik alan olduğunu belirtmektedir. Çok farklı şekillerde sınıflandırılan sosyal bilgiler kavramı Martorella tarafından ise beş kategoriye ayrılmıştır. Bunlar; vatandaşlık aktarımı, sosyal bilimler, yansıtıcı inceleme, sosyal eleştiri ve kişisel gelişimdir (Nelson, 2001). Yaptığımız çalışmada, öğrenciler sosyal bilgiler kavramını hem resimlerinde hem de yapılan görüşmelerde farklı biçimlerde anlatmışlardır. Çalışmaya katılan öğrencilerden bazıları sosyal bilgiler kavramını tek bir disipline (tarih, coğrafya gibi) özgü resimler yaparak anlatmış, bazıları ise sosyal bilgilerin tek bir disiplinle açıklanamayacağını düşünerek birden fazla disipline özgü resimlere yer vermişlerdir. Birden fazla disipline özgü resimler çizen öğrencilerin sosyal bilgilerin çok sayıda disiplinden yararlandığını fark ettikleri görülmektedir. Öztürk (2007:38)’e göre ilköğretim okullarında Sosyal Bilimlerden alınan içerik, Sosyal Bilgiler dersinin ünitelerinde kaynaştırılıp bütünleştirilerek kullanılmaktadır. Örneğin ülkemizde 2005 yılında yürürlüğe giren ilköğretim sosyal bilgiler dersi 4. sınıf programında bulunan “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin içeriği, tarih başta olmak üzere, antropoloji, sosyoloji ve coğrafya gibi sosyal bilimlere dayanmaktadır. Ayrıca gerek bu ünitenin gerekse diğerlerinin işlenmesi sırasında, içeriğin dayandığı sosyal bilimlerin yöntemleri işe koşulmaktadır.

Stodolsky, Salk ve Glaessner (1991) beşinci sınıf öğrencilerinin matematik ve sosyal bilgiler öğretimi hakkında görüşlerini belirlemek amacıyla 60 öğrenci ile görüşme yapmışlardır. Bu çalışma neticesinde öğrencilerin sosyal bilgiler kavramının tanımına ilişkin görüşleri kategorilere ayrılmıştır. Bunların içerisinde en çok cevap verilen kategoriler “özel yer, olay, kişi ya da zaman (n:40)”, “tarih (n:29)”, “insanlar (n:18)”, “kültürler (n:12)”, “savaşlar (n:8)” olarak belirlenmiştir. Çalışmamıza katılan öğrencilerin çizdikleri resimlerde bu konulara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Brewer (2003) sosyal bilgiler kavramına “entegrasyon olarak sosyal bilgiler”, “ders kitabı bilgisi olarak sosyal bilgiler” ve “vatandaşlık eğitimi olarak sosyal bilgiler” olmak üzere üç farklı şekilde yaklaşmıştır. Yaptığı çalışmada entegrasyon olarak sosyal bilgiler kavramını, sosyal ve beşeri bilimler alanına giren çeşitli disiplinlere ait bilgilerin sosyal bilgiler alanında birleştirilmesi olarak açıklamaktadır. Goodlad ve Su (1992) entegrasyon kavramını karşılıklı olarak birbirlerine takviye olmaları için kavramlar, beceriler ve değerler gibi unsurların yakın ilişkilerini sağlamayı amaçlamak olarak tanımlamaktadırlar (Akt, Brewer, 2003:54). Sosyal bilgiler derslerinde sosyal bilgiler ders kitaplarının çok önemli bir yere sahip olduğuna vurgu yaparak ders kita-

bı olarak sosyal bilgiler kavramını açıklamaktadır. Vatandaşlık eğitimi olarak sosyal bilgiler kavramıyla ilgili olarak ise son zamanların önemli konusu olan vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler derslerinde değerleri kapsadığını ve karakter eğitimi de içermesi gerektiğini belirtmektedir. Yaptığı çalışmasında stajyer öğretmenlere yönelik bir anket uygulamış ve sosyal bilgilere ilişkin görüşlerini tespit etmiştir. Bu ankette “entegrasyon olarak sosyal bilgiler”, “ders kitabı bilgisi olarak sosyal bilgiler” ve “vatandaşlık eğitimi olarak sosyal bilgiler olmak üzere üç yapıya ilişkin sorular yer almaktadır. Öğrencilerin her bir yapıya ilişkin sorulara verdikleri cevapların ortalamalarını birbirine yakın bulmuştur. Çalışmamıza katılan öğrencilerin bir kısmının sosyal bilgiler kavramına vatandaşlık eğitimi olarak yaklaşmaları Brewer’in çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Öztürk (2007:25) vatandaşlık aktarımının sosyal bilgiler öğretiminde en eski ve yaygın yaklaşım olduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda Brewer’in ders kitabı olarak sosyal bilgiler kavramına benzer biçimde çalışmamıza katılan öğrencilerin çoğunun da ders kitabındaki bilgiler doğrultusunda sosyal bilgiler kavramını açıkladıkları görülmektedir.

Nasreen, Naz ve Awen (2011) Pakistan’da sosyal bilgiler konularının öğretiminin mevcut durumunu ortaya koymak amacıyla yaptıkları çalışmada öğretmen ve öğrencilerle görüşme yapmışlardır. Yaptıkları bu çalışma sonucunda öğrenciler sosyal bilgilerin içeriğinde yer alan tarih, coğrafya, politika bilimi ve ekonomi konularının zor olduğunu belirtmektedirler. Aynı zamanda çalışmaya katılan bu öğrenciler sosyal bilgiler dersi içerisindeki bu bilimlerin varlığını tespit ettikleri söylenebilir. Çalışmaya katılan 100 öğrenciden 77’si coğrafyayı zor bulmuşlardır. Özellikle coğrafya ile ilgili olarak harita ve küre okuma ve kullanmada zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Yaptığımız bu çalışmada da öğrencilerin çizimlerinde çoğunlukla harita ve küre resimlerinin oluşu oldukça dikkat çekicidir. Yapılan görüşme esnasında sosyal bilgiler dersinde harita ve küre konusunda zorluk çektiğini belirten öğrenciler de olmuştur. Çalışmamız bu yönüyle Nasreen, Naz ve Awen (2011)’in bulgularıyla örtüşmektedir. Çalışmamızda öğrencilerin sosyal bilgileri harita ve küre ile ilişkilendirerek açıklaması da oldukça dikkate değer bir bulgu olarak görülmektedir. Stodolsky, Salk ve Glassner (1991)’in çalışmalarında ise 60 öğrenciden 5’i sosyal bilgileri “harita okuma ve yapma” olarak tanımlamıştır.

Cutsforth (2010) çalışmasında sosyal bilgiler öğretimine ilişkin olarak öğretmen adaylarının görüşlerini tespit etmeye çalışmıştır. Çalışmada öğretmen adaylarının sosyal bilgiler konularıyla ilgili düşüncelerini almış ve bu görüşler doğrultusunda üç tema belirlemiştir. Bunlar; tarihsel içeriği tartışma, vatandaşlığı dikkate alma ve çok yönlü bakılabilmir. Bu temalar öğrencilerin sosyal bilgiler konularına bakış açılarını ortaya koymaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerden bazıları için sosyal bilgilerde tarih, bazıları ise vatandaşlık bilgisinin önemli olduğu görülmektedir. Öğrencilerin bir kısmı ise sosyal bilgilerin çok yönlü bakılabilmeyi sağladığı görüşündedir. Çalışmamızda da buna benzer bulgular ortaya çıkmıştır. Ayrıca, bu çalışmadan farklı olarak çalışmamızda coğrafya teması belirlenmiştir.

Al-Nofli (2009) ise Umman'daki sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik yaptığı çalışmasında sosyal bilgiler öğretmenlerine göre sosyal bilgilerdeki en önemli içerik alanları; güncel olaylar, toplumun temel değerleri, coğrafya, çevre eğitimi, tarih, aile yaşam eğitimi, toplumsal sorunlardır. Bunun yanında öğretmenlerin en sık uyguladıkları içerik alanlarının ise coğrafya, tarih, güncel olaylar, toplumun temel değerleri, aile yaşam eğitimi, çevre eğitimi ve toplumsal sorunlar olduğu ortaya çıkmıştır. Antropoloji, sosyoloji, psikoloji, politika bilimi gibi sosyal bilim dallarının ise düşük seviyede kaldığı görülmektedir. Çalışmamıza katılan öğrencilerin çizdikleri resimlerde de tarih ve coğrafya dışında kalan diğer sosyal bilim dalları ile ilgili çok fazla bilgiye rastlanmaması açısından yukarıda belirtilen çalışmayla benzerlik bulunmaktadır. NCSS (1994) etkili bir sosyal bilgiler eğitiminin gerçekleşmesinde sosyal bilgiler eğitim programına çeşitli sosyal bilimler disiplininin ve beşeri bilimlerin içeriğinin dâhil edilmesinin çok önemli olduğunu vurgulamaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerden elde edilen bilgilere baktığımızda öğrencilerin sosyal bilgiler denince sadece tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi olarak algılamasından yola çıkarak geleneksel sosyal bilgiler anlayışının hala etkisinin devam ettiğini söyleyebiliriz. Oysaki Regina (2011: 578)'ya göre sosyal bilgiler insanın fiziksel, sosyal, ekonomik, psikolojik, dini, siyasi, kültürel, bilimsel ve teknolojik çevresinin çalışma alanıdır. Sosyal bilgiler temelde insan ve insanın fiziki çevresiyle olan karşılıklı ilişkisi ile ilgilenir. Bu ilişki insanın fiziki çevreden nasıl etkilendiği ve fiziki çevreyi nasıl etkilediği üzerinedir. Diğer yandan insanın temelde sosyal çevre ile olan ilişkisi ile de ilgilenir. Sosyal çevreyle olan ilişki, insanın sosyal hayatta karşılaştığı insanlarla olan etkileşimini, kurmuş olduğu kurumların çeşitli türlerini ve tesis ettiği değerler sisteminin farklı türlerini içermektedir. Sosyal bilgiler, insanın yapmış olduğu faaliyetlerin incelenmesini, yürüttüğü faaliyetleri ve bu faaliyetleri niçin yürüttüğünü kapsamaktadır.

5. KAYNAKÇA

- Al-Nofli, M. A. (2009). *Perceptions of social studies teachers about social studies goals and content areas in oman*, (Doctoral Dissertation, Southern Illinois University Carbondale).
- Ayva, Ö. (2010). Sosyal bilgiler dersi öğrenme öğretme süreci ile ilgili öğrenci görüşleri. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (p:276-282).
- Barr, R., Barth, J., ve Shermis, S.S. (1978). *The nature of the social studies*. California: ETC Publications.
- Brewer, E. A. (2003). *Social studies in theory and practice: University of Central Florida's elementary interns' perceptions of social studies*. (Doctoral Dissertation, Univeristy of Florida).
- Cutsforth, J. (2010). *Preservice teachers' changing understanding about teaching social studies: The role of three secondary social studies methods courses*. Columbia University.
- Ersoy, A. F., ve Türkan, B. (2009). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde internet algısı. *İlköğretim Online*, 8(1), 57-73, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 16 Kasım 2012 tarihinde indirilmiştir.
- Ersoy, A. (2010). İlköğretimde değer kazanımlarının incelenmesinde karikatür kullanımı: dayanışma değeri örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (2), 79-103

- Ersoy, A. F., ve Türkkan, B. (2010). İlköğretim öğrencilerinin çizdikleri karikatürlere yansıttıkları sosyal ve çevresel sorunların incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35 (156), 96-109.
- Güngördü, E. (2001). *İlköğretimde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*, Nobel Yayınları, Ankara
- Güven, B., ve Karataş, İ. (2004). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının sınıf ortamı tasarımları. *İlköğretim-Online* 3 (1), 25-34, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> 16 Kasım 2012 tarihinde indirilmiştir.
- Kaya, O. N., Doğan, A., ve Öcal, E. (2008). Turkish elementary school students' images of scientists. *Eurasian Journal of Educational Research*, 32, 83-100.
- Leitch, R. & Mitchell, S. (2007). Caged birds and cloning machines: How student imagery 'speaks' to us about cultures of schooling and student participation. *Improving Schools*, 10, 53-71.
- MEB. (2005). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı.
- Miles, M.B., & Huberman, A.B. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd Ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Nasreen, A. Naz, A., & Awen, R. (2011). Current situation of teaching and learning in the subject of social studies (Pakistan Studies) at secondary school level. *Asian Social Science*, 7 (6), 113-119.
- National Council for the Social Studies (NCSS). (1994). *Expectations of excellence: Curriculum standards for the social studies*. Washington, DC.
- Nelson, J.L. (2001). Defining Social Studies. In W.B. Stanley (Ed.), *Critical issues in social studies: Research for the 21st century* (p. 15-37). Greenwich, CT: Information Age Publishing.
- Öztürk, C., ve Otluglu, R. (2002). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebî ürünler ve yazılı materyaller*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2007). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. Ed. C. Öztürk. *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Pehlivan, H. Mythological Drawings from turkish elementary school children. *İlköğretim Online*, 7 (1), 150-156, 2008. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> 24 Ekim 2011 tarihinde indirilmiştir.
- Regina, O. A. (2011). Social studies education as a means to national integration and unity in nigeria. *European Journal of Educational Studies* 3 (3), 577-586.
- Sadık, F., Çakan H., ve Artut, K. (2011). Çocuk resimlerine yansıyan çevre sorunlarının sosyo-ekonomik farklılıklara göre analizi. *İlköğretim Online*, 10 (3), 1066-1080, 2011. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> 20 Kasım 2011 tarihinde indirilmiştir.
- Safran, M. (1993). Tarih öğretiminin eğitsel amaçları, *Bellekten*, 220.
- Seçgin, F., Yalvaç, G., ve Çetin, T. (2010). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin karikatürler aracılığıyla çevre sorunlarına ilişkin algıları. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 391-398.
- Sözer, E. (1998). Sosyal bilimler kapsamında sosyal bilgilerin yeri ve önemi. Ed. G. Can. *Sosyal bilgiler öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Sönmez, V. (1996). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem yayınları.

Stodolsky, S. S., Salk, S., & Glaessner, B. (1991). Student views about learning math and social studies. *American Educational Research Journal*, 28 (1), 89-116.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (2. baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: *There are a lot of approach about social studies concept in Türkiye and the World. It has been tired to indicate the approach of students about social studies concept. The general aim of this research is to indicate the perception of primary school 6th grade students about social studies concept with pictures they drew.*

Method: *Qualitative research method has been used within this work. There are a lot of research indicating students' perception about a subject or a concept via the pictures they drew and it has been utilized from these analysis. 19 students participated in this research. Students are at 6th grade. Easily attainable case sampling (Yıldırım & Şimşek, 2005) has been used. Since it has been aimed to examine the findings deeply, studying with less students has been chosen. Pictures drew by students and interviews were analyzed with content analysis method.*

Results: *Four themes have been formed about the social studies concept of students via the pictures and interviews. These themes are categorized as social studies focused on history, social studies focused on geography, social studies focused on citizenship knowledge and social studies focused on interdisciplinary approach.*

4 of the students within research group tried to explain social studies concept by drawing on history and 5 of them explained by drawing on geography. 4 of these students drew on citizenship knowledge domain. 6 of these students drew by focusing on more one discipline (history, geography, economy, discipline, etc.).

Discussion and Conclusion: *Within this work, students explained social studies concept within both pictures and interviews. Some of the students explain social studies concept by drawing only one discipline (history, geography etc.) and some of them explained with more than one picture by thinking that social studies cannot be explained with only one discipline. It has been seen that students drawing pictures particular more than one discipline recognized that social studies utilize several disciplines. According to Öztürk (2007:38), content gotten from social studies should be used by integrating and combining within units of social studies course.*

Stodolsky, Salk & Glaessner (1991) interviewed with 60 students in order to indicate the views of 5th grade students about math and social studies instruction. So, they separated the views of students about the definition of social studies concept into categories. The most answered categories are designated as Special place, person or time (n:40), history (n:29), people (n:18)', cultures (n:12)', wars (n:8).

Nasreen, Naz & Awen (2011) stated that history, geography, politics and economy within social studies content are quite difficult, in the end of their study. 77 of the 100 students participated within research have found geography as difficult. They have difficulties in reading map and sphere related to geography. It is quite interesting that within this research students

used maps and spheres within their pictures, mostly. There are students who stated that they have difficulties about maps and sphere in social studies courses during interviews. With this aspect, our research corresponds with Nasreen, Naz & Awen (2011) findings. Students' explaining social studies with maps and spheres is a quite interesting conclusion. 5 of the 60 students participated in Stodolsky, Salk & Glaessner (1991)'s research defined social studies as reading and drawing map.

Cutsforth (2010) tried to designate the views of pre-service teachers about instruction of social studies. He got the thoughts of pre-service teachers about social studies subjects and designated three themes through these thoughts. These are discussion of historical content, caring about citizenship and looking sophisticated. These themes display the point of view of students about social studies subject. Some students participated in research see history as important and some of them see citizenship knowledge as important. And some students think that social studies provide being sophisticated. There are findings similar this within our analysis. In addition there are geography theme in our analysis different from this one.

Al-Nofli (2009) have found that current events, main values of society, geography, environmental education, history, education of family life, social problems are the most important content fields of social studies within his study conducted in Umman with social studies teachers. Beside, the content fields that teachers apply most frequently are geography, history, current events, main values of society, education of family life, environmental education and social problems. Branches of social studies like anthropology, sociology, psychology, and politics are at lower levels. Our conclusion has similarity with this in terms of that there are not much knowledge about fields of social studies apart from history and geography.